

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. Quot sint Principia Corporis Naturalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

ipsum non competat corpori, prout est altera pars viventis, hoc tamen nihil nocet: quia non est principium primum, sed secundum, immediatum scilicet subiectum Animæ, tanquam formæ substantialis. Sed

Replicatur. Ergo falsò dicitur, quòd, in omni generatione, hæc tria principia concurrant. R. negando illatum, quia semper illa tria principia concurrunt, mediate, vel immediate, non est autem necesse, quòd semper concurrant immediate.

IV. **Arguitur 2.** Pro eodem, Forma fit ex privatione; ergò principia fiunt ex se mutuo. R. dist. ant. fit ex privatione, tanquam ex termino à quo, concedo ant. tanquam ex parte essentiali, nego ant. unde non negatur, quòd fiant ex aliis quocunq; modo, sed quòd non fiant in eodem genere & tanquam ex parte essentiali & Physicè constitutive.

Instatur 2. Tò ex, aut denotat habitudinem partis componentis essentialitèr & Physicè, aut termini à quo: si partis componentis; ergò privatio non est principium; si habitudinem termini à quo; ergò forma non erit principium, quia fit ex privatione, tanquam ex termino à quo. R. quòd illa particula ex in definitione principiorum dupliciter possit intelligi; primò, ut in duobus primis locis negativis significet habitudinem partis componentis, & non termini à quo: in tertio verò loco affirmativo significet habitudinem utriusq; sed sub disjunctione; vel secundò, quòd in duobus primis locis significet habitudinem ejusdem generis, in tertio verò loco habitudinem diversi generis, id est, partis componentis, vel termini à quo, ita ut sensus sit: quòd principia neque ex sese, neq; ex aliis in eodem genere, sed omnia ex ipsis fiant, vel tanquam ex partibus componentibus, vel tanquam termino à quo, unde licet forma non sit terminus à quo privationis, est tamen adhuc principium, quia est altera pars compositi.

Urgetur. Si Forma fit ex materia, non ut à termino à quo, sed ut parte componente, sequetur adhuc, quòd non erit principium, ergò: probatur sequela, quia proprie fit ex alio, aut dicendum quòd unum principium fiat ex alio. R. dist. sequelam, si forma fit ex materia, tanquam componente formam, veluti ejus pars essentialis, concedo sequelam, si fit ex materia, id est, si educitur de potentia materiæ, tanquam ex subiecto materiali, nego sequelam, unde non dicitur proprie & in rigore loquendo, formam fieri ex materia, sed educi de potentia materiæ. Sed

IV. **Arguitur 3.** In data definitione, aut definiuntur principia universalis rerum, aut particularia, verbi gratiæ Petri, vel Pauli, sed neutrum dici potest, ergò mala definitio, mala est certa: probatur minor, & primò quòd non particularia, quia omne quòd defini debet & potest, debet esse ens unum completum per se genericum, vel specificum, quia quemadmodum singularium non est scientia, ita nec definitio: Nec etiam universalis, quia omnis definitio

F. Amandi Hermann Physica.

universalis debet posse competere suis inferioribus, ut de se patet; sed definitio illa non potest competere singularibus, nec quidem secundario, ergò: probatur mi. quia ex principiis particularibus non sunt omnia: R. quòd hic definiuntur primò & per se, principia universalis; particularia verò secundario; unde nego mi. probationis, de universalibus, ad cujus probationem dico, quòd particula illa: *Omnia ex ipsis sunt*, accipi debeant distributive, tam ex parte principiorum, quam ex parte principiatorum, ita, ut sensus sit: quòd omnia, id est, singula ex ipsis, id est, singulis, fiant. Possunt hic plures adhuc moveri difficultates, tum propter particulam *Ex*, quæ in sacra Scriptura frequenter significat non modò partem componentem alicujus rei, sed etiam causam efficientem: ut patet ex illo Joan. 8. *Qui ex Deo est verba Dei audit*, & alibi sæpe; verumtamen in his & similibus locutionibus Scripturæ termini non accipiuntur, in omni rigore, unde licet in communi significant etiam causam efficientem, proprie tamen significant solum principia intrinseca, quòd autem sacra Scriptura non accipiat terminos semper in rigore, patet ex pluribus locis: adduco tamen unum Matth. 18. ubi dicit: *Si duo, vel tres congregati fuerint, in nomine meo, in medio eorum sum*: in quo loco *vel* non significat in rigore, quin verificetur: licet utrumque disjunctum existat, quòd tamen alioquin requiritur.

QUÆSTIO III.

Quos sint principia corporis Naturalis?

Ex prioribus liquet, quanta olim fuerit diversitas, in assignandis principiis, eorumq; numero, quæ tamen pro nunc tota sopita est; quia communis sententia tria prima recipit principia, & non plura, nec pauciora, pro quo explicando & resolvendo.

Notandum primò. Res naturales,

seu corpus naturale, dupliciter sumi posse, primò *in fieri*, secundò *in facto esse*. quando ergò sermo est de principiis *in fieri*, tunc idem est, ac esse adhuc intra rerum generationem & productionem, & quando sermo est, de principiis, *in facto esse*, tunc idem intelligitur, quòd jam sit producta, constituta & extra suas causas posita, & secundum hanc duplicem acceptionem principiorum dupliciter est quoq; necesse resolvere questionem.

Notandum secundò. Quòd hic non sit sermo de corpore, & re naturali, prout opponitur libero, in quosensu dicitur communiter, quòd aliæ sint causæ naturales (alio modo vocantur necessariæ) aliæ liberæ: nec prout opponitur violento, nec prout opponitur supernaturali, quæ talibus præcisè, sed pro eo, quòd constat intrinsecè ex naturis, materia scilicet & forma, id est, pro composito aliquo Physico, quamvis tale compositum etiam opponatur supernaturali, saltem quantum ad essentiam, His prænotatis

Dico I. Principia generationis seu rei naturalis in fieri sunt tria, materia scilicet, forma, & privatio.

Uu

I.

II.

Res naturales alie in fieri, alie in facto esse.

III.

Non sumitur naturale, prout opponitur libero.

IV.

Rerum inferiorum principia sunt tria.

vatio, nec plura, nec pauciora. Ita cum Philosopho hic cap. 7. Scotus q. 19. & communis. Probatur: Illa sunt principia generationis, seu rei naturalis in fieri, sine quibus explicari vel defini non potest generatio, sed sine illis tribus intelligi non potest, nec fieri generatio, ergo: minor, in qua est difficultas, probatur; quia Generatio in re, nihil est aliud, quam transitus, à non esse formæ substantialis vel compositi, ad esse ejusdem, id, & dependentè à materia, sed in hac descriptione ista tria reperiuntur, & requiruntur, ut de se patet, ergo: probatur, quia in primis requiritur id, quod transit, & est materia, vel subiectum; secundo id, à quo transit & est privatio, & ad quid transit, & est forma, ergo. Confirmatur, tum quia his solis competit definitio principiorum supra assignata, & non est assignabile, cui non competeret ant. cui præter ipsa competeret: tum, quia etiam non modo substantiali mutationi convenit, sed etiam accidentali: nam in ea subiectum, quod se habet per modum materiæ, transit ad formam à privatione ejusdem, veluti à termino à quo, ergo. Sed in contra

V.
Opponitur &
soluitur
Aristoteles.

Opponitur Autoritas Aristotelis hic cap. 6. dicentis: *Privationem esse principium ex accidente; ergo ex mente Aristotelis, privatio non est principium per se rei naturalis in fieri.* R. negando consequentiam, quia Aristoteles tantum vult, quod privatio non sit principium essentialitèr ingrediens constitutionem & compositionem alicujus rei naturalis in factò esse, quia res manet eadem in essentia, sive in ejus productione positivè præcesserit privatio, sive non; unde bene dici potest, quod sit per accidens, quamvis non sit tale, in quantum per mutationem aliquid accipit esse.

Instatur. Privatio, nec potest esse principium in fieri; ergo nulla solutio: probatur ant. ex illo vulgato: *Principium debet esse quando principiat*, sed privatio nec est, nec esse potest, quando ponitur principiatum, quia alioquin esset simul cum eo, cujus erat privatio, ergo. R. negando ant. cujus axiomatis probationem dist. Principium debet esse, quando principiat, si principiet per modum partis componentis, & essentialitèr constituentis compositum Physicum, concedo ma. si solum principiet per modum termini à quo, sit recessus, quando producit compositum, nego ma. & dist. similiter min. nego consequentiam. Itaq; conceptus principii, per modum termini à quo, seu à quo receditur, non est, ut sit quando principiatum est, sed potius ut non sit, quòd tamen fuerit, quare illud dictum tantum verum est de principio intrinseco aliquid constituyente, & de extrinseco aliquid Physice producente, quod nihil efficere potest, nisi existat.

Urgetur. Principium & principiatum sunt correlativa; ergo si privatio est principium rei naturalis, etiam in fieri debet esse, quando res naturalis ponitur; probatur consequentia, quia correlativa sunt simul natura, & cognitione; ergo si privatio est principium rei naturalis in fieri, debet esse quando est principiatum; si verò non est, sequetur quòd non erit principium, quod non modo urget contra In-

stantiam, sed etiam contra conclusionem dist. R. dato ant. negando consequentiam hujus probationis ant. distinguo: correlativa sunt simul natura & cognitione positiva & propriè realia permanentia, concedo ant. correlativa negativa & succedentia, nego ant. & consequentiam utramq;. Itaq; licet communiter dicatur, quòd correlativa sint simul, hoc tamen intelligendum est de propriis & realibus, ac positivis, non verò de privativis, & quia nec universalitèr illud verum est de positivis, idèò addidi signanter & permanentibus, quia prius & posterius sunt aliquo modo correlativa, & tamen, quia talia, nequeunt esse simul.

Arguitur. Non omnem generationem præcessit privatio; ergo non est universalitèr verum, quòd privatio sit principium rei naturalis in fieri; probatur ant. privatio formæ cæli non præcessit in materia eorundem cælorum, quia in eodem instanti totum cælum fuit creatum; ergo & partes ejus; ergo privatio ejus formæ non præcessit ipsam formam. R. negando ant. cujus probat. ant. dist. privatio formæ cæli non præcessit ipsam formam pro aliquo instanti temporis, concedo ant. pro aliquo instanti natura; nego ant. & consequentiam. Itaq; sufficit quòd pro aliquo instanti nature præcesserit, licet non præcesserit tempore.

Instatur. Sequeretur, quòd privatio formæ cæli, & etiam ipsa forma fuerint simul in eodem instanti reali temporis, sed hoc inconvenientissimum est dicere, quia nulla duò privativè opposita simul esse possunt, ergo. R. cum Scoto, negando sequelam, quia privatio formæ cæli nunquam fuit positivè, & à parte rei, in materia cæli, sed tantum privativè: id est, esset ibi privatio, nisi causa extrinseca dedisset illi formam in illo instanti, in quo haberet privationem formæ positivè, & sic forma, & ejus privatio, nunquam fuerunt positivè simul in materia, pro aliquo instanti reali temporis, unde posset etiam absolute alitèr responderi ad argumentum, quòd licet in productione cælorum non præcesserit privatio, eam tamen præcedere omnem aliam, quæ nunc & de factò contingit ordinariè, per causas naturales, non verò de illa prima productione cælorum; aut de aliis, quibus Deus simul cum forma produceret compositum aliquod, quòd fieri nulla ratione implicat. Nec videtur Aristoteles aliud velle, prout etiam infra dicam de privatione agendo.

Dico 2. *Principia intrinseca rei naturalis in factò esse, sunt tantum duo, materia scilicet & forma.* Hæc est Scoti hic q. 19. conclus. 3. & com. Probatur: Illa tantum sunt principia intrinseca rei naturalis in factò esse, quæ tantum sunt de intrinseca ratione ejus in tali esse, sed hujusmodi sunt tantum materia & forma, ergo; ma. patet; quia res non dependet ab alio tanquam intrinseco, quàm à rationibus essentialibus: probatur mi. quia materia & forma sunt tantum partes essentielles rei naturalis in factò esse, ergo: probatur ant. quia privatio non potest esse, utpote cum privatio sit quid negativum, nihil absolutum autem & substantiale potest constitui per aliquod negativum, sicut nec absolutum, per aliquod relativum, ergo. Confir-

matur, tum quia nihil est assignabile, à quo res naturalis dependeret essentialiter in facto esse, præter materiam, formam, & privationem, sed non dependet à privatione: quia post actuaalem generationem privatio non manet amplius, aliàs duo privativè opposita essent simul tempore, in eodem subiecto, quod implicat: tum quia si esset aliquid assignabile, maximè unio, sed hæc non est, ergò: probatur mi. quia unio est tantum conditio extrinseca sine qua non, ut infra dicam, nulla autem conditio ingreditur constitutionem essentialem alicujus, ergò.

nec illa esse sibi contraria, ratio est: quia materia & privatio, sese invicem compatiuntur, ut de se patet, quæ autem se compatiuntur, non sunt contraria, ergò. R. 3. Si Forma & privatio ad se invicem comparentur, illa quidem esse sibi opposita, non tamen propriè contraria, ratio est: quia propriè contrarietas debet verificari inter formas reales positivas & accidentales, quæ non modò se invicem expellant, sed etiam natæ sint sibi vicissim esse, sed privatio non est ulla talis forma positiva; ergò; sunt sibi ergò privativè opposita, quia privativa oppositio intercedit inter ea, quorum unum se habet per modum habitus, & alterum, per modum carentiæ, qualiter se habent forma & privatio.

VIII. Quæres I. An prima principia sint sibi contraria? Ante resolutionem advertendum, quòd contraria sint ea, quæ sub eodem genere maximè distant, & ab eodem subiecto sese expellant, cujus definitionis & descriptionis intelligentiam vide in Logica. Hoc prænotato R. 1. Si materia & forma, ad se invicem comparentur, nullo modo esse contraria contrarietate tali, cui competeret prædicta descriptio; Ratio est, primò, quia materia nullum habet subiectum, ex quo expelleretur; secundò, quia Aristoteles cap. de Substantia dicit, substantias nihil habere propriè contrarium; tertio, quia materia & forma concurrunt, ad constitutionem alicujus compositi per se, quæ autem sunt sibi contraria, non possunt sic concurrere, ad alicujus compositi constitutionem. R. 2. Si materia & privatio ad se invicem comparentur,

Quæres 2. Quomodo ergò intelligendus sit Aristoteles quando dixit: prima principia esse contraria? R. quòd intelligi possit primò, quòd aliqua sint sibi contraria, id est opposita privativè, scilicet materia & forma; secundò potest etiam intelligi universaliter de omnibus, quòd sint sibi relativè opposita; tertio quòd sint sibi contraria, propter diversum modum principiandi, materia videlicet per modum subiecti, quod se habet nunc aliter, quam antè; forma verò per modum informantis, seu per modum termini ad quem, & privatio per modum termini à quo; deniq; possunt etiam dici contraria, in quantum habent diversas dissimilesq; entitates & naturas.

IX. Explicatur dictum Aristotelis.

DISPUTATIO II. DE MATERIA PRIMA.

Primum omnium principiorum est materia, quæ ab antiquis, variis fuit compellata nominibus; Egyptii enim eam dixerunt prima vitæ facem, eâ ratione, quòd esset omnium substantiarum, à Creatore Deo productarum, de spicatiissima & vilissima, ut proinde eam hieroglyphico Luna adumbrarent, non quidem ratione exiguitatis, sed quòd alieno fulgeat splendore, & quòd in receptione formarum sit mutabilissima. Plato dixit eam non ens; sic enim ait in Thymeo: quid est, quod semper est, generationem autem non habet, & quid est, quod gignitur quidem, nunquam autem est? Item magnum & parvum; magnum, quòd cuncta possit recipere; parvum, quòd ex se nihil possideat. Alii sinuum, gremium, receptaculum, quòd formas recipiat & foveat: Alii essentia prima inanis umbram; Manichæi, absurdissimi hæretici, eam appellarunt rerum corporearum formatricem, teste D. Augustino, qui proinde contra eos lib. de natura boni cap. 18 sic invehitur: Non ea tamen Hyle dicitur (sic enim à Grecis dicitur) quam Manichæus dementissimâ vanitate, nesciens, quid loquatur, appellat formatricem corporum; underecè illi dictum est, quòd alterum Deum inducat; nemo enim formare & creare corpora, nisi Deus potest. Divus Augustinus verò eam appellat propè nihil: sic enim loquitur de ea 12. Confess. cap. 30. Duo Domine fecisti, unum propè te & alterum propè nihil: quem Doctor noster sic interpretatur: Dico, quòd loquatur de ordine entium, in genere substantiæ, & ibi est angelus ens supremum, & materia ens infimum. Aristoteles deniq; eam elementum, materiam, & subiectum vocat, de qua etiam veluti primo subiecto & principio exordior dissertationes de principiis in particulari. Sit igitur

QUÆSTIO I.

An detur Materia Prima & quid sit? Quia materia multipliciter accipi potest, ut proinde sciatur, de qua hic sit sermo, ideo prænotandum: Materiam primam, sua divisione, dividi in materiam ex qua, in qua, & circa

quam: Materia ex qua dicitur illud, ex quo aliquid fit, veluti ex subiecto: sic statua fit ex auro, lapide, domus ex calce, lignis, & lateribus &c. Materia in qua est illud, cui aliquid inest; sic Scriptura est chartæ, ligno &c. Materia circa quam illud est, circa quòd agens aliquid occupatur & operatur. Materia ex qua, iterum sub-